

Comarques lleidatanes

Llorenç Soldevila,
Comarques lleidatanes, l'Alt Pirineu i l'Aran,
Pòrtic,
Barcelona 2014.

S'acaba de publicar, dins la col·lecció «Geografia literària», editada per Pòrtic, el volum *Comarques lleidatanes, l'Alt Pirineu i l'Aran*, que és el número dos de la col·lecció. Fins avui, doncs, d'aquesta col·lecció, que ha de constar d'onze números, n'han sortit cinc: *Comarques barcelonines* (1), *Comarques lleidatanes, l'Alt Pirineu i l'Aran* (2) i *Comarques tarragonines i Terres de l'Ebre* (3), *Barcelona nova* (8) i *Barcelona vella* (9). El pare d'aquesta ambiciosa obra és Llorenç Soldevila i Balart (Monistrol de Montserrat, 1950), doctor en filologia ca-

talana i professor titular de la Universitat de Vic.

En emprendre aquest ingent treball, la intenció de Llorenç Soldevila no era altra que posar a l'abast del públic lector un mosaic literari i fotogràfic del nostre país, a fi de poder-lo copsar més bé, més profundament, tant pel que fa a la creació literària com pel que fa als paisatges de la nostra geografia, sense oblidar les arquitectures urbana i religiosa. I a fe que se'n surt prou bé, d'aquesta simbiosi que ha anat trenant a còpia d'hores de feina i de viatges «in situ». Perquè si les narracions, els poemes i les cançons del ventall d'autors que Soldevila recull en aquest projecte ens ajuden a entendre més bé el país mitjançant la literatura, també la visió fotogràfica del territori ens ajuda a entendre més bé la creació literària d'alguns dels autors que hi apareixen. La divulgació que Llorenç Soldevila fa de la terra catalana, doncs, en els camps literari i paisatgístic, és d'una magnitud extraordinària i, no caldria ni dir-ho, d'una utilitat fora de tot dubte per a tots aquells qui estimem aquesta «pobra, bruta, trista, dissortada pàtria».

Pel que fa a l'Alt Urgell —la comarca catalana que més bé conec—, els escriptors nadius que Soldevila inclou en *Comarques lleidatanes, l'Alt*

Pirineu i l'Aran són: Pep Albanell, Isidre Domenjó, Josep Espunyes, Marcel Fitè, Joan Graell, Joan Obiols i Albert Villaró. A més, també hi ha textos d'escriptors que han escrit sobre l'Alt Urgell perquè hi han fet estades o perquè hi han viatjat, com ara Esteve Albert (Dosrius, 1914 - Andorra la Vella, 1995), Josep Pla (Palafrugell, 1897 - Llofriu, 1981), Mercè Rodoreda (Barcelona, 1908 - Girona, 1983), Mercè Sala i Vidal (Ripoll, 1917 - Mataró, 2006), Joan Santamaria (Lleida, 1884 - Barcelona, 1955) i Vidal Vidal (Arbeca, 1958).

Les poblacions alt urgenques que Llorenç Soldevila detalla en *Comarques lleidatanes, l'Alt Pirineu i l'Aran* són, de sud a nord: Oliana, Peramola, Nargó, Montan de Tost, Organyà, la Seu d'Urgell, Cava i Bescaran, totes amb una relació molt directa respecte als autors que hi presenta, ja sigui perquè en són fills —Domenjó, de la Seu; Espunyes, de Peramola; Fitè, de Nargó; Villaró, de la Seu—, ja sigui perquè n'han cantat el paisatge, la història o diverses excel·lències mitjançant les seves narracions o poemes.

Respecte a la part fotogràfica del llibre, Llorenç Soldevila sap il·lustrar-lo amb fotografies d'indrets o espais molt emblemàtics del territori. Pel que fa a l'arquitectura re-

ligiosa, per exemple, hi trobem tres mostres extraordinàries de la rica herència del romànic: l'església de Sant Climent de Nargó, la catedral de la Seu —portals d'entrada i nord, absis, claustre— i l'església de Sant Martí de Bescaran. Pel que fa als espais urbans, no hi falten l'encisadora plaça del Lledoner d'Oliana, l'impecable portal de punta d'ametlla del carrer Major d'Organyà, el porxat carrer Major de la Seu ni, de la mateixa Seu, l'equilibrat i arbrat Passeig. A més, l'autor tampoc no s'oblida de relacionar-hi llocs creats amb finalitats culturals referents a la terra o bé a la història, com ara el Museu del Raier de Nargó, l'edifici de les Homilies d'Organyà i el claustre del Parc de la Valira de la Seu, ni llocs on s'han anat fent i desfent els vaivens socials d'una bona part de la vida d'aquesta ribera de Segre, com ara l'Hotel Betriu de Nargó, el cafè del Nando d'Organyà i la Discoteca Guiu de la Seu.

Personalment, desitjo a la col·lecció «Geografia literària» la mateixa sort que li desitja el professor universitari, escriptor i crític literari Joaquim Molas al final del pròleg de *Comarques barcelonines*, el primer número de la col·lecció: que tingui tot el ressò que es mereix. ♦

MARIA DEL PLA

Disputa de l'ase

Albert Mestres i Marta Marfany (versió del francès),
Disputa de l'ase,
Editorial Barcino,
Barcelona 2013.

L'Editorial Barcino (segell editorial de la Fundació Lluís Carulla) publica la *Disputa de l'ase*, de l'escriptor medieval mallorquí Anselm Turmeda, el nou volum de la col·lecció «Tast de Clàssics», en versió d'Albert Mestres i Marta Marfany.

La *Disputa*, escrita devers els anys 1417-1418, constitueix una divertida sàtira de la pretesa superioritat humana respecte dels animals. S'hi narra l'encontre i el diàleg entre fra Anselm, *alter ego* de l'autor, i l'ase del títol. L'obra, que posa en relleu el profund escepticisme doctrinal del seu autor, utilitza diferents gèneres del món literari medieval: l'apòleg, la disputa, la profecia i el relat satírico-còmic, sense oblidar els elements alegòrics i cavallerescos. Inclou també

components autobiogràfics (o que volen semblar-ho) de Turmeda, frare apòstata que acabà abraçant l'islam.

L'obra no va poder esquivar la censura coetània. Fou condemnada per la Inquisició i tan sols en restà la traducció al francès. La versió d'Albert Mestres i Marta Marfany és una traducció de l'original francès. ♦

R. PUIG COROMINES